

Begrenzing natuurgebied Gaasterland

Voor de realisering van de natuurdoelstelling in het landelijk gebied dient onder de betrokken landbouwers en de lokale bevolking draagkracht te worden gecreëerd; dat vergt een zorgvuldige afweging van de diverse belangen. Dit schrijft minister Van Aartsen in zijn brief aan de Tweede Kamer van 11 juli 1995, mede namens de minister van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), naar aanleiding van Kamervragen van de leden Esselink, Reitsma, De Jong en De Hoop Scheffer (allen CDA) inzake de voorgenomen begrenzing van het natuurgebied in Gaasterland. Naar het inzicht van de ministers is en wordt door het Provinciaal bestuur met betrekking tot Gaasterland intensief aan die draagkracht gewerkt.

In het licht hiervan zijn beide ministers bereid het Provinciaal Bestuur van Friesland ruimte te bieden, zowel wat betreft tijd als de te volgen weg, om te werken aan de realisering van de uitvoering van de Ecologische Hoofdstructuurdoelstelling van 550 ha in Gaasterland.

De uitgangspunten voor de rijksoverheid met betrekking tot het natuurbeleid zijn neergelegd in het Natuurbeleidsplan en het Structuurschema Groene Ruimte. Binnen deze uitgangspunten is minister Van Aartsen in februari 1995 met het college van Gedeputeerde Staten (GS) in Friesland overeengekomen dat er in deze provincie 9.000 ha zal worden begrensd, waaronder de voor Gaasterland beoogde oppervlakte. Voor de overige 5.500 ha relatienotagebied, zijnde beheersgebied, wordt door GS Friesland een 'Beleidsnota weidevogels' opgesteld. In relatie met deze notitie zal inoverleg met GS worden bezien hoe deze 500 ha verder kan worden ingevuld en hoe kan worden omgegaan met het fenomeen vliegende hectares. Overigens is voor 500 ha reeds een experiment in Friesland goedgekeurd dat de zogenaamde 'ruime jas' (vliegende hectares)-benadering omvat.

De Schoutenwaard

De Schoutenwaard is een uiterwaard van circa 60 ha langs de zuidelijke oever van de Nederrijn, direct ten westen van Lexkesveer, tegenover de Wageningse uiterwaarden, op het grondgebied van de gemeente Heteren. Het gebied heeft een hoge landschappelijke waarde en is bijzonder vogelrijk gedurende het gehele jaar. In de periode 1987-1993 zijn 64 vogelsoorten als broedvogel in het gebied vastgesteld. Hieronder bevinden zich een aantal soorten die in de Rode Lijst worden vermeld. Bovendien zijn 169 vogelsoorten als doortrekker of pleisteraar in het gebied waargenomen. De dichtheid van de Grutto draagt in de Schoutenwaard thans ongeveer twintig paren per 60 ha (ofwel 33 paren per honderd ha). Deze dichtheid komt overeen met die van de goede gruttogebieden in Noord-Holland en Friesland.

De Schoutenwaard is zelfs voor de Kleine Zwaan

van internationale betekenis. De natuurwaarde van het gebied wordt momenteel ernstig bedreigd doordat het voor maïsteelt en andere agrarische activiteiten geschikt wordt gemaakt. In het rapport wordt een klemmende oproep gedaan om het gebied een betere bescherming te geven.

M. Gleichman, A. Lagerwerf, A. Ova, G. Sanders, H. Swarts & J. Vrielink: De Schoutenwaard. Een uiterwaard met grote natuurwaarde. 54 bladzijden, 5 kaarten, 3 tabellen, 5 grafieken, illustraties M. Gleichman (1995). Uitgave van de Vogelwerkgroep Wageningen en Omstreken van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Nadere inlichtingen bij Aart Lagerwerf, De Veldse Hofstede 116, 6671 HH Zetten, (0488) 45 11 92.

Inventarisatieverslag Gierzwaluw Zaanstreek 1995

In de periode mei tot en met juli 1995 is in de gehele Zaanstreek een onderzoek ingesteld door de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' naar de broedlokaties van de Gierzwaluw. Roel Staats heeft de gegevens in een inventarisatieverslag samengevat. Ruim veertig medewerkers deden aan dit onderzoek mee. Een werkgroep zal zich bezighouden met het treffen van maatregelen om te voorkomen dat er broedlokaties verloren zullen gaan. In dit verband zal in overleg met de gemeenten Zaanstad en Wormerland alsmede met alle woningcorporaties moeten worden vastgesteld waar zich in de toekomst knelpunten voordoen. Met andere woorden in welke oude(re) wijken zullen in de (naaste) toekomst nieuwbouwprojecten of renovatiewerkzaamheden worden uitgevoerd. Er werden in 1995 676 broedgevallen van de Gierzwaluw in de Zaanstreek vastgesteld.

Roel Staats: Inventarisatie-verslag 1995 van de Gierzwaluw in de Zaanstreek. 13 bladzijden. Het verslag is te bestellen door overmaking van f 6,- (inclusief portokosten) op postgiro 484 295 ten name van de Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek' te Koog aan de Zaan, onder vermelding 'gierzwaluwverslag '95'. Nadere inlichtingen Roel Staats, Loggerstraat 46, 1503 KE Zaan- dam, (075) 617 89 06.

Verkoopactie oude nummers 'Limburgse Vogels'

Sinds 1989 bestaat het provinciale vogeltijdschrift 'Limburgse Vogels', een uitgave van de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Voor geïnteresseerden bestaat er de mogelijkheid om oude nummers voor een aantrekkelijke prijs te bestellen. Het gaat om alle nummers tot en met 1993 vanaf de start van het kwartaaltijdschrift, uitgezonderd twee nummers uit 1992.

Per jaargang (dus vier nummers) betaalt u f 10,-, voor twee jaargangen bedraagt de prijs f 16,-, voor drie jaargangen f 22,50 en voor de twee nummers uit 1992 komt dat neer op f 7,50. Voor alle voorradige nummers (inclusief het nulnummer uit 1989) betaalt u slechts f 25,-. Alle prijzen zijn inclusief portokosten.

Bestellen is mogelijk door overmaking van het desbetreffende bedrag op giro 1 036 366 ten name van het

Publikatiebureau van het Natuurhistorisch Genootschap, Melick onder vermelding van de gewenste jaargangen.

Natuurlijk kunt u ook abonnee worden van dit tijdschrift door overmaking van f 22,50 op bovengenoemd giro-nummer onder vermelding van 'Limburgse Vogels'. U ontvangt dan twee tot drie maal per jaar een dik nummer boordevol ornithologisch nieuws uit Limburg en aangrenzende gebieden.

Nieuws van Steunpunt Brabant van Werkgroep Roofvogels Nederland

Na de oprichting van het Steunpunt Brabant van de Werkgroep Roofvogels Nederland is er een netwerk van 88 contactpersonen opgezet.

Gelet op hetgeen wij voor ogen hadden met het netwerk van contactpersonen, namelijk het controleren of meldingen van stootvogelvervolgving juist zijn, hebben wij voor deze functie niemand uit de jagerswereld aangeschreven.

Onze brief is door de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) onderschept, gekopieerd en verzonden naar alle Brabantse Wildbeheerseenheden (WBE's) met een oproep om zoveel mogelijk mensen aan te melden. Hierop hebben 54 personen gereageerd.

Maar al te vaak zijn er tegen jagers bedenkingen als het gaat om stootvogelvervolgving. Weinig jagers hebben tot nu toe middels daden aangetoond dat ze stootvogels een warm hart toedragen.

Met de KNJV is overlegd om te participeren in een netwerk van contactpersonen, op te richten binnen de jagerswereld. Een dergelijk netwerk kan belangrijk werk doen binnen de eigen gelederen als het gaat over het belang van de bescherming van stootvogels en hun functie in de natuur. Een dergelijk netwerk kan ook een belangrijke sociale controle hebben onder de eigen gelederen.

Menig jager heeft boos gereageerd op onze opstelling. Kennelijk is het heel normaal dat brieven zonder overleg worden gekopieerd en dat niet-aangeschreven reageren op iets waartoe ze niet zijn uitgenodigd.

Overigens valt er te melden dat wij in enkele gevallen reeds hebben samengewerkt met jagers en jachttopzichters. Dit waren personen die hadden aangetoond dat ze ons vertrouwen verdienen.

Op 11 maart 1995 is er in de Middelbare Agrarische School (MAS) te Buxtelt een eerste bijeenkomst geweest van 82 contactpersonen. Tijdens deze bijeenkomst waren vertegenwoordigers van de KNJV en de Brabantse WBE's uitgenodigd en aanwezig.

Als gastspreker zou Jan van Diermen aanwezig zijn om iets te vertellen over Sperwers. Vanwege onze opstelling ten opzichte van jagers wilde hij echter niet aanwezig zijn en hij werd vervangen door Ger van de Oetelaar, als bioloog verbonden aan de MAS. Hij gaf een lezing over stootvogels in het algemeen en ging daarbij ook in op de belangrijk regulerende functie van stootvogels in de natuur.

Verder werd er door ondergetekende uitleg gegeven over de taak van contactpersonen.

Pedro Zoun van het ID-DLO gaf uitleg over deze

instantie en beantwoordde vragen. Wil Beeren van SOVON sloot de bijeenkomst af met informatie over vogeltellingen.

Het steunpunt heeft op het gebied van de opsporing van strafbare feiten contact gezocht met de Algemene Inspectie Dienst (AID). Er zijn inmiddels goede werkafspraken gemaakt met de AID. Tot op heden zijn alle daarvoor in aanmerking komende gevonden stootvogels voor sectie opgestuurd. De tijd moet nog leren of er voldoende geld beschikbaar is voor het vervolgonderzoek (toxicologisch onderzoek). Het is nog niet zeker dat elke verdachte vogel automatisch toxicologisch wordt onderzocht.

De politieregio's Brabant Noord en Brabant Zuidoost hebben toegezegd dat alle daarvoor in aanmerking komende stootvogels voor sectie zullen worden opgestuurd. Er is ook hier nog geen duidelijkheid over het budget dat zal worden uitgetrokken voor de vervolgonderzoeken. Wel is er reeds een voorval bekend, waarbij er dertien stootvogels op één plaats werden gevonden en waarbij de plaatselijke politie het niet nodig vond om een toxicologisch onderzoek in te stellen. Alhoewel geen stootvogels, is er in één geval waarbij er veertien Roeken op één plaats werden gevonden, ook geen toxicologisch onderzoek aangevraagd. Reden genoeg dus om de ontwikkelingen kritisch te blijven volgen.

In de politieregio Brabant Midden en West heeft men geen toezegging gedaan voor wat betreft het onderzoeken van stootvogels. Men heeft zelfs aangegeven dat het onderzoek van dit soort zaken geen prioriteit heeft, dit terwijl de Tweede Kamer hier toch andere uitspraken over heeft gedaan. Wel wordt er in deze regio iemand speciaal belast met de coördinatie van de 'Groene wetten'. Er is reeds een afspraak met hem gepland om ook hier te trachten tot een gestructureerde en vruchtbare samenwerking te komen. Om tussentijds enig inzicht te geven in de meldingen tot nu toe, volgt hier een voorlopig overzicht. Er zijn in 1995 dertien meldingen binnengekomen uit de gemeenten Leende, Diessen, Someren, Breda, Ravenstein, Vught, Sint-Michielsgestel, Buxtelt, Keldonk, Sint-Anthonis, Oisterwijk en Lage Mierde.

In één geval was er sprake van stootvogelvervolgving, in zes gevallen was er vermoedelijk sprake van stootvogelvervolgving doch dit kon niet worden bewezen, in vijf gevallen was er geen sprake van stootvogelvervolgving en twee gevallen zijn nog in onderzoek.

In totaal ging het om 22 Buizerden, 2 Haviken, 2 Sperwers, 1 Torenvalk en drie stuks uitgelegd aas.

Het steunpunt Brabant wordt financieel gesteund door het Anjerfonds, Natuurmonumenten, Wereld Natuur Fonds, Gravin van Bijlandt Stichting, Vogelbescherming en de Politie Brabant Zuidoost. Het beheer van deze gelden is in handen van Peer Busink, die hiervoor girorekening 7 235 497 heeft geopend op naam van de Werkgroep Roofvogels Nederland, Steunpunt Brabant, per adres De Stille Wille 34, 5091 WB Oost-, West- en Middelbeers (0313) 513 36 99. Er is een affiche ontworpen, waarvan er duizend

exemplaren verspreid worden over heel Brabant. Om bij verstoorde nesten te kunnen klimmen en te kunnen onderzoeken wat de oorzaak van de verstoring is, wordt er klimmateriaal gekocht. Contactpersonen die hiermee willen gaan werken, kunnen zich bij ondergetekende melden. In het najaar zal er een korte klimcursus worden gegeven.

Belangstellenden om te klimmen kunnen zich melden.

Voor degenen die behoefte hebben aan kaartmateriaal zijn er van heel Brabant kaarten schaal 1:10.000 op te vragen bij ondergetekende. Het verwerken van inventarisatiegegevens is in handen van Wil Beeren, Kardinaal De Jongstraat 10, 6021 VX Budel, (0495) 49 34 37. Hij is ook beheerder van de tentoonstellingspanelen van de landelijke werkgroep. Aanvragen om deze geplaatst te krijgen, moeten tijdig via hem worden ingediend.

Voorlichtingsmateriaal, zoals videofilms, lesbrieven en dergelijke, wordt verspreid via Marco Spinnerstraat 6, 5683 MK Best, (0499) 39 30 08. Meld alle gevallen van stootvogelvervolging in Brabant bij één van de meldpunten (West-Brabant (076) 597 41 65, Oost-Brabant (0493) 49 35 64) of bij ondergetekende. Ook als hier bekend is wie er verantwoordelijk is voor de vervolging, is het belangrijk dat het voorval wordt gemeld. Alleen door een goede registratie van de meldingen wordt het probleem voor Brabant inzichtelijk gemaakt en weten wij na verloop van tijd welke gebieden extra aandacht verdienen. Als u positieve dan wel negatieve ervaringen hebt bij het melden van strafbare feiten bij de politie of AID, geef dit dan door aan ondergetekende. Deze informatie zal ter sprake worden gebracht als wij in het najaar met de politie en de AID werkoverleg hebben.

Maak van alle voorvallen zoveel mogelijk foto's, dia's of video-opnamen. Als u goede opnamen heeft, laat het mij dan even weten, mogelijk zijn ze bruikbaar voor educatieve doeleinden.

■ Hans van Lieshout, Lange Bleek 1, 6029 RW Sterksel, (040) 226 48 47.

Vogelvergunning van jager is ingetrokken

Op 30 april 1995 heeft het Knobbelzwanenplaatje zowel de politie in Drenthe als de Commissaris van de Koningin in de zelfde provincie op de hoogte gesteld van een melding die was binnengekomen over het schieten van een Knobbelzwaan. Deze handeling werd verricht door een jager die in het bezit is van een vogelvergunning ex art. 10 van de Vogelwet. Volgens de melding schoot de jager twee maal op de zwaan, waarbij het dier alleen werd verwond. Vervolgens vertrok hij, kennelijk om nieuwe munitie te halen en keerde na ongeveer twintig minuten terug om het dier vervolgens alsnog te doden.

Het is aan een jager op basis van de genoemde vogelvergunning toegestaan om Knobbelzwanen met gebruik van het geweer te doden. Volgens de voorwaarden verbonden aan een dergelijke vergunning mag pas tot doden van zwanen worden overgegaan, wanneer er schade aan

landbouwgewassen wordt aangericht en wanneer is gebleken dat geen andere middelen kunnen worden aangewend om deze schade te voorkomen. In dit geval was er geen sprake van schade en tevens was er op geen enkele manier getracht de zwaan te verjagen.

Naar aanleiding van deze melding door het plaatje is er door de politie Drenthe, afdeling Noordenveld, een onderzoek ingesteld. Van dit onderzoek is proces-verbaal opgemaakt ten behoeve van de Commissaris van de Koningin. En op advies van de politie heeft deze de verleende vogelvergunning, geldig van 6 maart 1995 tot 6 maart 1996, ingetrokken.

Lepelaars ontdekken nieuw moerasgebied

Natuur-ontwikkeling kent soms fraaie resultaten. Zoals in Duivendrecht. Aan de westzijde van het NS-station is door de aanleg van een nieuwe spoorlijn een hoek afgesneden van een golfteerrein. Op advies van een ingenieursbureau is in de afgesneden driehoek twee jaar geleden de bemaling stopgezet. Daardoor steeg het waterpeil tot twintig à dertig centimeter boven het maaiveld: een moerasgebied was geboren. Bomen rotten weg en vielen om, plantesoorten die van natte voeten houden vestigden zich, en in een mum van tijd werd het gebied ontdekt door allerlei vogelsoorten die gebonden zijn aan dergelijke plas-dras-gebieden.

Eenden, steltlopers, en dergelijke gingen er broeden of kwamen er voedsel zoeken. Vissen en amfibieën bleven niet achter. Het karakteristieke geluid van de Rugstreeppad wordt gehoord. Het krioelt er van de Tiendoornige Stekelbaarsjes. In de natuur leidt het één vaak tot het ander. Wat wil het geval? Tiendoornige Stekelbaarsjes staan zeer hoog op de menulijst van Lepelaars. Dus zijn in het nieuwe 'wetland' bij Duivendrecht nu ook Lepelaars kind aan huis.

Bijna dagelijks komen er tussen de drie en zeventien volwassen vogels stekelbaarsjes vangen. Opvallend is dat de als schuw bekend staande vogels zich vrij dicht laten benaderen. De aanwezigheid van fietsers en wandelaars op slechts een meter of vijftien afstand werkt niet verstorend, de vogels 'lepel' onverdroten voort. Gebieden zoals het nieuwe Duivendrechtse moeras zijn in verdroogd Nederland voor de natuur van groot belang.

Bron: Noordhollands Dagblad, rubriek Natuur & Milieu, Johan Bos (redactie), 19 juli 1995.

Prijs Groninger Vogelbeschermers van het jaar 1994

De door de Vereniging Avifauna Groningen ingestelde prijs 'Vogelbeschermers van het jaar' is voor 1994 toegekend aan Gedeputeerde Jaap van Dijk, die door zijn inzet voor het natuur- en landschapsbeleid in Groningen mede een belangrijke bijdrage levert aan de bescherming van vogels.

Jaap van Dijk is een Groninger politicus die natuur en landschap echt serieus neemt. Hij nam met voortvarendheid de uitwerking van het nationale Natuurbeleidsplan in Groningen ter hand

De prijs wordt uitgereikt aan gedeputeerde Jaap van Dijk door de voorzitter van de vereniging Avifauna Groningen, Caroline Eifferich - de Jong (links).
Foto: Piet Zuidema.

en wist in betrekkelijk korte tijd tot een begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur te komen.

De jury is zich ervan bewust dat hij het daarbij niet gemakkelijk heeft gehad, omdat in het landelijk gebied vele belangen, onder andere dat van de landbouw, een rol spelen. Toch heeft hij met inachtneming van die andere belangen de natuur recht weten te doen. Daardoor worden ook de voorwaarden geschapen voor een levensvatbare vogelbevolking.

De jury meent dat door zijn inspanningen een belangrijke stap is gezet, die kan leiden tot het behoud en mogelijk herstel van voor Groningen belangrijke vogelpopulaties.

Met het toekennen van de prijs wil de jury niet alleen haar erkentelijkheid aan Jaap van Dijk tot uitdrukking brengen, maar ook allen dank zeggen die mede aan het resultaat hebben bijgedragen. Ze spreekt de hoop uit dat de prijs, niet alleen voor Jaap van Dijk, maar voor alle politici, een stimulans zal zijn om met de belangen van natuur, landschap en vogels rekening te blijven houden.

De jury bestond uit Fred Bosman, Henk Poortinga, Kees van Scharenburg en Wim Woudman. Alco van Klinken sprak de aanwezigen toe alvorens de prijs aan de Vogelbeschermmer van het jaar wordt uitgereikt aan de parlementarier Jaap van Dijk.

Het was voor het eerst dat in Groningen de vogelbeschermingsprijs aan een politicus werd overhandigd.

Van Klinken ging nader in op de politiek in de vogelwereld en vogels in de Groninger politiek. Hij stond stil bij de vraag of vogels slimme tactieken toepassen. Welke tactiek gebruikt een Sijs om een elzepprop open te krijgen? Veel is voor ons onbekend en als je er bij stilstaat, komt een stukje verwondering op.

Elkaar voor de gek houden, komt bij vogels niet zo vaak voor. Daarmee zijn vogels toch niet zulke politieke wezens in de menselijke zin van het woord. Andersom hebben politici iets van een zwerm Spreeuwen die in een weiland voedsel zoeken: veel bibbelen en grág anderen imiteren.

Het belang van de Groninger voor de vogels is dat Groningen al een belangrijke luchthaven is. Niet met het vliegveld Eelde, daaraan behoeft niet worden uitgebreid. Maar voor een tussenlanding op de East Atlantic Flyway van Lauwerszee tot Dollard, waarde voor de provincie.

En de politici? Die hebben daar natuurlijk invloed op. Over langere termijn helemaal: de Eemhaven is al vogelkijkpunt aangelegd, eerder wel of geen Dollardkanaal, een lange rij ruilverkavelingen enzovoorts. Maar nu ook met het natuurbeleid: het aankopen en zelfs aanleggen van natuurgebieden. Onder de kop 'ecologische structuur'. Denk aan de kwelders, het beekdal van de Ruiten A in Westerwolde, het veengebied tussen de stad en het Zuidlaardermeer, kleiweilanden in Sauwerd of het toekomstige moeras bij Slochteren. Het laat allemaal zien dat Groninger politici de vogels bedoeld of onbedoeld in sterke mate kunnen beïnvloeden. De heer van Dijk zal wel weten welke klank het woord 'vogeltjeslaand' heeft voor Groninger boeren. Dat is in het Gronings gesproken 'nait zo mooi'. Dit zet de toon waarop in veel politieke kringen in de provincie wordt gesproken over vogels: niet echt serieus.

Rectificatie

Op bladzijde 186 van het vorige nummer is door het zetduiveltje een vervelend foutje veroorzaakt. In de zevende regel van boven in de linkerkolom moet voor het woordje 'sterven' het woordje 'sterven' worden gelezen.